

«دولت اسلامی» به «جمهوری اسلامی» حمله می‌کند

به قلم آرون وای زیلن (/fa/experts/arwn-way-zyln/)

۶ نوامبر ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/islamic-state-attacks-islamic-republic

العربية (/ar/policy-analysis/tzzym-aldwlt-alaslamyt-yhajm-aljmhwrty-alaslamyt/)

درباره نویسنده

آرون وای زیلن (/fa/experts/arwn-way-zyln/)

آرون وای زیلن عضو گروه ریچارد بورو در انستیتو واشنگتن که تحقیقاتی را در حوزه جهان عرب اهل سنت در شمال آفریقا و سوریه و همچنین نبردهای خارجی و جهادگری آنلاین صورت داده است

تحلیل کوتاه

گروه جهادی دولت اسلامی (داعش) سال‌ها فعالانه در حال طراحی حمله علیه ایران بوده هرچند تشدید اخیر تهدیدات از شاخه افغانستان آن حاکی از موج تازه‌ای از حضور هسته‌ها و حملات داخل جمهوری اسلامی بحران‌زده است

در ۲۶ اکتبر گروه دولت اسلامی موسوم به داعش برای اولین بار از سپتامبر ۲۰۱۸ حمله‌ای در ایران ترتیب داد تیراندازی این گروه در حرم شاهچراغ در شیراز بنا به گزارش‌ها ۱۵ کشته و دست‌کم چهل مجروح بر جای گذاشت در پی آن داعش با صدور بیانیه‌ای مسئولیت واقعه را بر عهده گرفت و اعلام کرد که هدفش این بوده که «رافضی‌ها [عبارتی موهن و طردکننده برای اشاره به شیعیان] بدانند که صحابه [پیامبر] از اخلاف کسانی هستند که نسل به نسل وارث انتقام اند». یک روز بعد در *النبا* هفته‌نامه خبری این گروه سنی جهادی دوباره بر این پیام تأکید شد که حاوی تهدیداتی مبنی بر اجرای حملات بیشتر در داخل ایران بود

نه یک «انتساب دروغین»

چند روز بعد از تیراندازی داعش تصویر و ویدیوی از فرد مهاجم ابوعائشه العمری منتشر کرد که چند روز پیش از حادثه گرفته شده بود در عکس صورت او را می‌بینیم در حالی که ویدیو او را در حال بیعت با رهبر داعش نشان می‌دهد این موضوع فرضیه‌هایی را مبنی بر اینکه حمله از نوع عملیات فریب موسوم به «انتساب دروغین» بوده و از سوی رژیم صورت گرفته است تضعیف می‌کند امروز نیروهای امنیتی یک فرد را که به او کمک کرده و بنا به ادعا خودش در حال طراحی حمله دیگری بوده دستگیر کردند

تیراندازی در شاهچراغ بعد از چند ماه تهدیدات هماهنگ علیه ایران از سوی «ولایت خراسان» اتفاق افتاد که شاخه‌ای از داعش است و عمدتاً در افغانستان مستقر است هرچند داعش طی شش سال گذشته فقط سه حمله موفق به جمهوری اسلامی داشته است (با احتساب حمله اخیر) این به خاطر عدم تلاش برای حمله نبوده است از سال ۲۰۱۶ رژیم ایران علناً اعلام کرده است که یازده توطئه داعش را خنثی کرده است (پایین را ببینید).

در مورد زمان‌بندی حمله به رغم مصادف شدن با چهل‌مهمسا امینی زن جوانی که مرگ او جرعه قیام جاری در ایران را زد بیانیه‌های داعش نشان می‌دهد حمله شیراز ربطی به اعتراضات جاری نداشته است در واقع بعید است این گروه بخواهد از جنبشی حمایت کند که

از مخالفت قاطع با قوانین دینی مربوط به پوشش زنان (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/how-irans-protests-differ-past-movements>) متولد شده است. توجیه اعلام شده گروه برای حمله بر نفرت فرقه‌ای محض از شیعیان تمرکز دارد که پیروان داعش آن‌ها را مسلمانان واقعی نمی‌دانند. در عین حال نمی‌توان احتمال این را که زمان‌بندی حمله هدف تاکتیکی داشته است رد کرد. یعنی بهره‌برداری از بی‌ثباتی بالقوه رژیم مذهبی شیعه در بحبویه خیزش انبوه مردم.

حملات قبلی با مسئولیت داعش

اولین حمله در ایران که داعش مسئولیت آن را به عهده گرفت در ۷ ژوئن ۲۰۱۷ رخ داد. در آن زمان دو هفته عملیاتی حملاتی همزمان را در تهران اجرا کردند. یک هفته متشکل از بمب‌گذارانی بود که خود را نزدیک مرقد روح‌الله خمینی بنیان‌گذار رژیم منفجر کردند. داعش این هدف را «حرم شرک» توصیف کرد. بنا به گفته وزارت اطلاعات ایران دو عامل حمله قبلا برای داعش در عراق و سوریه جنگیده بودند. هفته دوم متشکل از دو مرد مسلح بود که داخل ساختمان مجلس در تهران تیراندازی کردند. در کل این دو حمله همزمان بنا به گزارش‌ها دوازده نفر را کشت و چهل و شش تن را مجروح کرد.

تنها حمله دیگر در ایران که داعش مسئولیت آن را پذیرفت در ۲۶ سپتامبر ۲۰۱۸ در اهواز بود. وقتی دو مرد مسلح به یک رژه نظامی در مراسم رژه نیروهای مسلح [به مناسبت «گرامیداشت هفته دفاع مقدس»] حمله کرد. بیست و پنج تن کشته و هفتاد نفر دیگر مجروح شدند.

مبارزه داخلی ایران با داعش

به موازات تلاش‌های بسیار گسترده‌تر ائتلاف به رهبری آمریکا (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/fighting-jihadists-and-through-us-partners-lessons-learned-and-future-prospects>) برای مقابله با داعش از سال ۲۰۱۴ ایران نیز نقشی بسیار مشهود در کمک به شبه‌نظامیان شیعه و رژیم اسد در جنگ با عناصر داعش در عراق و سوریه داشته است. اما تلاش‌های متعدد تهران برای خنثی کردن فعالیت‌های داعش در خاک ایران کمتر شناخته شده است:

- ژوئن ۲۰۱۶: نیروهای امنیتی ده عضو داعش را برای برنامه‌ریزی حملات در تهران و دیگر شهرها دستگیر کردند و حدود ۱۰۰ کیلوگرم مواد منفجره را که قرار بود در بمب‌گذاری‌های انتحاری یا خودروهای انفجاری استفاده شود کشف و ضبط کردند. دو ماه پیش از آن محمود علوی وزیر اطلاعات ایران گفته بود که اعضای گروه مستقر در رقه «پایتخت» داعش در سوریه در حال برنامه‌ریزی حملاتی در داخل جمهوری اسلامی هستند.
- آگوست ۲۰۱۶: نیروهای امنیتی ایران سه عضو هسته داعش را در کرمانشاه کشتند. بنا به ادعای مقامات یکی از این عوامل به اسم ابوعائشه الکردی به عنوان «امیر» گروه در ایران فعالیت می‌کرده است. نیروهای امنیتی همچنین یک مخفیگاه سلاح و کمربندهای انفجاری را کشف و ضبط کردند.
- فوریه ۲۰۱۷: هشت عضو هسته داعش در تهران برای برنامه‌ریزی حمله به راهپیمایی‌های بزرگداشت انقلاب اسلامی ۱۹۷۹ دستگیر شدند. کلاشینکف و دیگر تجهیزات کشف و ضبط شد.
- ژوئن ۲۰۱۷: در پی حملات به مجلس و آرامگاه در تهران که بالاتر یاد شد چهل و یک نفر در استان‌های مختلف دستگیر شدند. نیروهای امنیتی بنا به گزارش‌ها «مقادیر زیادی اسناد و سلاح» را کشف و ضبط کردند.
- ژوئن ۲۰۱۷: دست‌کم پنجاه نفر در استان کرمانشاه از قرار برای برنامه‌ریزی حملاتی علیه مراکز مذهبی شیعه دستگیر شدند. بنا به گفته دادستان استان نیروهای امنیتی کمربندهای انتحاری چاشنی‌های الکترونیکی و دیگر سلاح‌ها را از دستگیرشدگان ضبط کردند.
- آگوست ۲۰۱۷: وزارت اطلاعات بیست و هفت نفر وابسته به داعش را که گفته شد در حال برنامه‌ریزی برای عملیات‌های تروریستی در شهرهای مذهبی مختلف بودند دستگیر کرد.
- سپتامبر ۲۰۱۷: نیروهای سپاه یک عضو داعش را در «اندیشه» دستگیر کردند که قصد حمله انتحاری در جریان مراسم عاشورا را داشت. بنا به گفته یک فرمانده سپاه مظنون قبلا برای داعش در سوریه جنگیده بود.
- ژانویه ۲۰۱۸: سپاه پاسداران ادعا می‌کند بعد از درگیری با گروهی از جنگجویان که از مرز عراق عبور کرده بودند شانزده مظنون داعش را در شمال غرب ایران دستگیر کرد. سه عضو داعش بنا به گزارش در این درگیری کشته شدند و دو نفر دیگر از منطقه گریختند.
- جولای ۲۰۱۸: علوی وزیر اطلاعات اعلام کرد نیروهای امنیتی در جنوب غرب چهار مظنون داعش را که در حال برنامه‌ریزی حملات بودند

دستگیر کردند^۱ او به این نکته هم اشاره کرد که رئیس این هسته داعش برادری داشته که در جنگ برای داعش در سوریه کشته شده است^۲

- اکتبر ۲۰۱۸: در پی حمله به رژه در اهواز که پیش‌تر یاد شد نیروهای امنیتی یک عضو نیروهای نظامی ایران را بازداشت کردند^۳
- فوریه ۲۰۱۹: وزارت اطلاعات اعلام کرد دو هسته داعش متشکل از سیزده فرد را برای برنامه‌ریزی حمله به روحانیون اهل سنت در استان کردستان متلاشی کرده است^۴

فقدان موارد بیشتری از حملات یا خنثی‌سازی امنیتی بعد از فوریه ۲۰۱۹ چندان تعجب‌آور نیست چون داعش در ماه مارس همان سال آخرین تکه از قلمرو خود در «باغوز» سوریه را از دست داد^۵ برای مرکزیت داعش احیای شورش در قلمروهای اصلی‌اش در عراق و سوریه اولویت داشت برای همین اختصاص منابع به عملیات‌های خارجی برای این گروه اولویت کمتری پیدا کرد^۶

تهدیدات اخیر از شاخه افغانستان داعش

داعش از بدو تولد خود شدیداً ضدشیعه و ضدایران بوده است^۷ مثلاً یکی از عوامل اصلی که منجر به شکاف بین داعش و القاعده در سال ۲۰۱۳ شد خودداری القاعده از حمله به ایران بود (ظاهراً به خاطر آنکه برخی رهبران القاعده در ایران مستقر بودند). ولایت خراسان که زیرمجموعه داعش است از بدو تولد خود در سال ۲۰۱۵ این سنت را داخل افغانستان حفظ کرد و مکرراً جامعه شیعه هزاره کشور را هدف گرفت^۸ این گروه معمولاً هزاره‌ها را دنباله ایران می‌بیند چون بسیاری از اعضای این جامعه پناهندگانی اصالتاً افغانستانی در ایران هستند که از سوی تهران برای پیوستن به لشکر فاطمیون نیروی شبه‌نظامی شیعه مورد حمایت ایران که علیه داعش در سوریه جنگید استخدام شده‌اند^۹

طالبان از سال گذشته که در افغانستان قدرت را به دست گرفت سعی کرده است به جامعه هزاره اطمینان خاطر بدهد و همین داعش را بر آن داشته تا دولت جدید را به عنوان «حافظان شرک» متهم کند^{۱۰} به همین ترتیب تلاش‌های کابل برای [احیای روابط \(https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/looking-legitimacy-taliban-diplomacy-fall-kabul\)](https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/looking-legitimacy-taliban-diplomacy-fall-kabul) با ایران و کلا جامعه بین‌المللی بهانه‌ای برای مرکزیت داعش و ولایت خراسان هر دو بوده است و خبرنگار *النبأ* در سپتامبر به تمسخر طالبان را «امارت سفارتخانه‌ها» خواند^{۱۱}

شاخه افغانستان داعش همچنین طی چند ماه گذشته که از تاسیس *العظیم* اولین رسانه متعلق به آن می‌گذرد در تهدید علیه ایران و دیگر کشورهای منطقه فعال‌تر شده است^{۱۲} مثلاً در ماه ژوئن شماره هشت مجله *صدای خراسان* متعلق به این گروه هشدار داد که «به زودی خون مجوس‌های ایرانی [عبارتی موهن برای زرتشتیان] در خیابان‌هایشان ریخته خواهد شد». به همین نحو شماره ۱۷ اکتبر مجله بر گستردگی برنامه‌های ایران در حمایت از بازیگران متفاوت در منطقه یعنی‌ها در سوریه حماس در فلسطین و طالبان در افغانستان به عنوان «مظاهر کفر آشکار» تأکید کرد^{۱۳}

در همین حال رسانه‌های مرکزیت داعش به شکلی روزافزون محتوای عربی را به فارسی ترجمه کرده‌اند و حساب‌های آنلاین جانبی به زبان فارسی راه انداخته‌اند تا ایدئولوژی و دیدگاه‌های گروه درباره وقایع روز را نشر دهند^{۱۴} این حساب‌ها بعد از حمله ۲۶ اکتبر (در شیراز) فعالیت خود را شدت بخشیده‌اند^{۱۵}

گزینه‌های محدود سیاست‌گذاری

با توجه به اینکه ایران یکی از بزرگ‌ترین دشمنان آمریکاست و واشنگتن غیر از تداوم محکوم کردن تمام حملات داعش صرف‌نظر از محل وقوع آن‌ها گزینه‌های اندکی برای رسیدگی به امور بالا دارد^{۱۶} در عین حال مقامات آمریکایی باید به تهران هشدار دهند که از حمله شیراز به عنوان بهانه‌ای برای تشدید مخدوش‌سازی یا سرکوب جنبش اعتراضی مشروع کشور استفاده نکند چون هیچ ربطی به فعالیت‌ها یا ایدئولوژی داعش ندارد^{۱۷} البته این گزینه محدود عمدتاً نمادین خواهد بود بعید است تهران به هر چیزی که واشنگتن بخواهد درباره ناآرامی داخلی ایران بگوید گوش دهد و بسیاری در خیابان با هیچ چیزی غیر از سرنگونی رژیم راضی نخواهند شد^{۱۸} در هر دو صورت داعش معترضان و رژیم هر دو را کافر می‌بیند^{۱۹}

آرون ی. زلین هموند ریچارد بورو در *انستیتو واشنگتن و بنیان‌گذار وبسایت جهادولوژی (http://jihadology.net)* (<http://jihadology.net>)

است^{۲۰}

BRIEF ANALYSIS

Kataib Hezbollah Reveals Plans for Expanded Regional Attacks

11 ژانویه ۲۰۲۳

◆
Ameer al-Kaabi ,
Hamdi Malik ,
Michael Knights

[\(/policy-analysis/kataib-hezbollah-reveals-plans-expanded-regional-attacks\)](#)

BRIEF ANALYSIS

David Pollock: A Retrospective

11 ژانویه ۲۰۲۳

◆
Catherine Cleveland

[\(/policy-analysis/david-pollock-retrospective\)](#)

BRIEF ANALYSIS

The Red-Hot Blue Line

11 ژانویه ۲۰۲۳

◆
Assaf Orion

[\(/policy-analysis/red-hot-blue-line\)](#)

